

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Економіко-гуманітарний інститут, гуманітарний факультет
(повне найменування інституту, назва факультету)
Кафедра міжнародних економічних відносин
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА ДИПЛОМНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему: «Експорт аграрної продукції: загрози та переваги для
національної економіки»**

Виконав

студент 2 курсу, групи ГФ-218м
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини», ОПП «Міжнародний бізнес»
(код і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Горбаньов Б.С.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник Прушківська Е.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Бурма С.І.

(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя
2019 рік

РЕФЕРАТ

КДМР: 132 с., 18 рис., 11 табл., 11 формул, 45 джерел, 1 додаток.

Мета роботи – з'ясування впливу сільськогосподарського експорту на національну економіку задля виявлення переваг та загроз розвитку країни.

Об'єкт дослідження – експортно-імпортні операції як складова зовнішньоекономічної діяльності.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти впливу сільськогосподарського експорту на розвиток національної економіки.

Методи дослідження: структурно-функціонального аналізу – для з'ясування ролі та функцій сільськогосподарського сектору у структурі національної економіки; діалектики – при виявленні взаємозв'язку та суперечностей розвитку національної економіки; переваг та загроз експорту сільськогосподарської продукції; статистичного аналізу – при дослідженні глобального та національного ринку сільськогосподарської продукції; компаративного аналізу – при дослідженні експортних стратегій країн світу; графічний – при візуалізації результатів дослідження.

Анотація. У кваліфікаційній дипломній магістерській роботі здійснено дослідження впливу сільськогосподарського експорту на національну економіку та виявлено переваги й загрози розвитку країни.

Досліджено еволюцію сільськогосподарського сектору з позиції цивілізаційного розвитку та виявлено його роль на кожній стадії. Виокремлено ознаки експортної діяльності країн із домінуванням аграрного сектору. Здійснено аналіз експортно-імпортних операцій на глобальному ринку сільськогосподарської продукції. Охарактеризовано структуру та тенденції агропромислового експорту в національній економіці та виявлено переваги й загрози для України щодо цього виду експорту. Визначено, основні напрями диверсифікації сільськогосподарського експорту національної економіки.

АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС, АГРАРНИЙ СЕКТОР, ЕКСПОРТ, ІМПОРТ, СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО, НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, ГЛОБАЛЬНИЙ РИНОК, ДИВЕРСИФІКАЦІЯ

Аннотация. В квалификационной дипломной магистерской работе проведено исследование влияния сельскохозяйственного экспорта на национальную экономику и выявлены преимущества и угрозы развития страны.

Исследована эволюция сельскохозяйственного сектора с позиции цивилизационного развития и выявлена его роль на каждой стадии развития. Выделены признаки экспортной деятельности стран с доминированием аграрного сектора. Осуществлен анализ экспортно-импортных операций на глобальном рынке аграрной продукции. Дана характеристика структуры и тенденций агропромышленного экспорта в национальной экономике, выявлены преимущества и угрозы для Украины по этому виду экспорта. Определены основные направления диверсификации сельскохозяйственного экспорта национальной экономики.

АГРОПРОМЫШЛЕННИЙ КОМПЛЕКС, АГРАРНИЙ СЕКТОР, ЕКСПОРТ, ІМПОРТ, СЕЛЬСЬКЕ ХОЗЯЙСТВО, НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, ГЛОБАЛЬНИЙ РИНОК, ДИВЕРСИФІКАЦІЯ

Abstract. In the qualification master's thesis the research of the impact of agricultural exports on the national economy was carried out and the advantages and threats of the country's development were identified.

The evolution of the agricultural sector from the point of view of civilizational development is investigated and its role is revealed at each stage. The features of export activity of countries dominated by the agricultural sector are highlighted. The analysis of export-import operations on the global market of agricultural products is carried out. The structure and tendencies of agro-industrial exports in the national economy have been characterized and the advantages and threats for Ukraine for this type of export have been identified. The main directions of diversification of agricultural exports of the national economy are determined.

AGRICULTURAL COMPLEX, AGRARIAN SECTOR, EXPORTS,
IMPORTS, AGRICULTURE, NATIONAL ECONOMY, GLOBAL MARKET,
DIVERSIFICATION

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну дипломну магістерську роботу.....	2
Реферат.....	4
Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів.....	9
Вступ.....	10
1 АГРАРНИЙ СЕКТОР У СТРУКТУРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ	14
1.1 Теоретичні дослідження та роль аграрного сектору у структурі національної економіки.....	14
1.2 Аграрний сектор у структурі світового господарства.....	26
1.3 Характерні ознаки експортної ...діяльності країн із домінуванням аграрного сектору.....	41
2 ОСОБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЕКСПОРТУ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ГЛОБАЛЬНОМУ РІВНІ.....	56
2.1 Аналіз експортно-імпортних операцій на глобальному ринку сільськогосподарської продукції.....	56
2.2 Структура та тенденції агропромислового експорту в національній економіці.....	68
2.3 Класифікація переваг та загроз для України щодо експорту сільськогосподарської продукції	81
3 НАПРЯМИ КООРДИНАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЕКСПОРТУ.....	93
3.1 Пріоритетні напрями диверсифікації сільськогосподарського експорту національної економіки.....	93
3.2 Конкурентні експортні стратегії країн світу та України.....	99

4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	106
4.1 Аналіз потенційних небезпек.....	106
4.2 Заходи по забезпеченню безпеки.....	108
4.3 Заходи з виробничої санітарії та гігієни праці.....	111
4.4 Заходи безпеки у надзвичайних ситуаціях.....	116
4.4.1. Заходи з пожежної безпеки.....	116
4.4.2. Заходи з цивільного захисту.....	118
Висновки.....	120
Перелік джерел посилань.....	124
Додаток А Національні системи підтримки експорту у світі.....	129

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Образец социального прогнозирования / Д. Белл. – М. : Academia, 2001. – 578 с.
2. World development report «Agriculture for development». – Worldbank. – 2008. – 390 p.
3. Б. Й. Пасхавер // Структурні зміни на економічний розвиток України; за ред. д-ра екон. наук. Л. В. Шинкарук; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К.: [б.в.], 2011. – 696 с.
4. Food and Agriculture Organization of the United Nations [Electronic resources]. – Access : <http://faostat3.fao.org/home/index.html#DOWNLOAD>
5. Українська модель аграрного розвитку та її соціоекономічна переорієнтація : наук. доп. / [О. М. Бородіна, В. М. Геєць, А. О. Гуторов та ін.] ; за ред. В. М. Гейця, О. М. Бородіної, І. В. Прокопи ; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2012. – 56 с.
6. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізація, XV-XVIII ст. : у 3-х т. / Пер. з фр. Григорій Філіпчук. – К. : Основи, 1998. – Т. 3 : Час світу, 1998. – 631 с.
7. Українська модель аграрного розвитку та її соціоекономічна переорієнтація : наук. доп. / [О. М. Бородіна, В. М. Геєць, А. О. Гуторов та ін.] ; за ред. В. М. Гейця, О. М. Бородіної, І. В. Прокопи ; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2012. – 56 с.
8. Allard P. L'agrobusiness dans le monde : deux décennies de pillage, 17/09/2010 [Electronic resources]. – Access: <http://www.mondialisation.ca/l-agrobusiness-dans-le-monde-deux-d-cennies-de-pillage/21081>.
9. Прушківська Е. В. Сільське господарство як базова складова первинного сектору національної економіки / Е. В. Прушківська // Агросвіт. – 2013. – № 13. – С. 21–26.
10. FAO statistical yearbook 2012: Africa food and agriculture [Electronic resources]. – Access : <http://www.fao.org/docrep/015/i2490e/i2490e01c.pdf>

11. Горська О. Проблеми АПК України в контексті європейської інтеграції / О. Горська // Економіка АПК. – 2003. – № 1. – С. 132–135.
12. Дахно І. І. Міжнародна економіка / І.І. Дахно. – К.: МАУП, 2002. – 214 с.
13. Гуков Я. С. Наукові засади технічної політики в аграрному секторі України / Я.С. Гуков // Вісник аграрної науки. – 2005. – № 6. – С. 5–9.
14. Кириленко І.Г. Удосконалення системи фінансово-економічних відносин у діяльності агропромислового виробництва в Україні / І.Г. Кириленко // Економіка АПК. – 2006. – № 6. – С. 3–7.
15. Кириленко І. Г. Актуальні проблеми розвитку аграрного ринку в Україні в контексті формування балансів продовольчих ресурсів / І.Г. Кириленко // Економіка АПК. – 2004. – № 12. – С. 16–23.
16. Кобець В. Незважаючи на проблеми й труднощі: Агропромисловий комплекс / В. Кобець // Охорона праці. – 2005. – № 10. – С. 10–12.
17. Ковбасюк О.О. Розвиток зернопродуктового підкомплексу України в сучасних умовах / О.О. Ковбасюк // Економіка АПК. – 2006. – № 7. – С. 122–127
18. Міжнародна організація сільського господарства та продовольства (ФАО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org>
19. Комплексна програма підтримки розвитку українського села на період до 2015 року : Проект // Економіка АПК. – 2007. – № 1. – С. 3–49.
20. Мудрак Р. Продовольчі витрати в контексті економічного зростання України / Р. Мудрак // Економіка України. – 2005. – № 6. – С. 73–78. 31.
21. Панасюк Б.Я. Обґрунтування напрямів розвитку агропромислового комплексу / Б.Я. Панасюк // Вісник аграрної науки. – 2005. – № 7. – С. 61–65.
22. Прушківська Е. В. Секторальна структура національної економіки : теорія, методологія, практика формування : монографія / Е. В. Прушківська. – Запоріжжя : Вид-во «Просвіта», 2013. – 375 с.

23. Офіційний сайт Світового банку. GDP growth (annual %) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

24. Innis H. A. The Fur Trade in Canada: An Introduction to Canadian Economic History / H. A. Innis. – Toronto : University of Toronto Press, Scholarly Publishing Division, 1999. –496 p.

25. Єщенко П. С. Експортоорієнтований розвиток та експортна залежність: довгострокові наслідки для національної економіки [підрозділ 1.2.2] / П.С. Єщенко // Структурні зміни та економічний розвиток України / за ред. д-ра екон. наук. Л.В. Шинкарук; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2011. – 696 с.

26. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/import>

27. Реформи в АПК позволят увеличить ВВП Украины на 4% — Всемирный банк [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://delo.ua/ukraine/reformy-v-apk-pozvoljat-uvelijichit-vvp-ukrainy-na-4-vsemirnyj-b-233546/>

28. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

29. Кравчук О. Експорт сировини як національна ідея та наповнення бюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/opadatkuvannya-silskogo-gospodarstva-vikliki-i-mozhlivosti>

30. Кулицький С. Зовнішня торгівля України: стан, проблеми й перспективи / С. Кулицький // Україна: події, факти, коментарі. – 2018. – № 9. – С. 81–93. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2018/ukr9.pdf>. – Назва з екрану.

31. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua>
32. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sfs.gov.ua>
33. Абрамова І. В. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи: монографія / І. В. Абрамова, О. М. Віленчук, Д. І. Дема та ін.; за ред. проф. Д. І. Деми. – Житомир: ЖНАЕУ, 2015. – 364 с.
34. Родій В.С. Наукові основи інвестиційного забезпечення розвитку галузей АПК у регіонах / В.С. Родій // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 3. – С. 75–76.
35. Саблук П. Т. Основні напрями розроблення стратегії розвитку агропромислового комплексу в Україні / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2004. – № 12. – С. 3–15.
36. Саблук П.Т. Економічний механізм АПК у ринковій системі господарювання / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2007. – № 2. – С. 3–10.
37. Саблук П.Т. Розвитку АПК – надійність і стабільність / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2005. – № 4. – С. 11–16.
38. Світова економіка: Підручник для студ. вуз./ Авт. кол.: А.С. Філіпенко та ін. – К.: Либідь, 2000. – 581 с.
39. Соколенко С. И. Современные мировые рынки и Украина / С.И. Соколенко. – К.: Демос, 1995. – 355 с.
40. Сонько С. П. Ринок і регіоналістика / С.П. Сонько. – К.: Ніка-Центр: Ельга, 2002. – 378 с.
41. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1017-р «Про схвалення Експортної стратегії України (“дорожньої карти” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80>

42. Підвищення ефективності державної політики та регуляторного середовища для сприяння експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wnisef.org/uk/export-promotion-policy>

43. International Trade Centre: Ukraine unveils Strategic Trade Development Roadmap [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intracen>.

44. Брошура про Експортну стратегію України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/2Cfu4CT>

45. Monitoring EU Agri-Food Trade: Development until October 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/2T6KWAX>